

KRONIEK

MUZIEK

CÉSAR FRANCK

Bij zijn 50sten sterfdag.

Deze maand (8 November) is het een halve eeuw geleden, dat de componist César Franck overleed. Van herdenkingsplannen heeft men in ons concertleven vrijwel niets vernomen en eigenlijk is er geen reden dit „verzuim” te betreuren, want het is van meer beteekenis, wanneer het werk van een groot componist in het concertleven organisch is verweven, dan dat men het ter gelegenheid van een herdenking sterk naar voren schuift, om het daarna weer voor jaren onaangeroerd te laten. Toch is deze datum misschien wel geschikt, om ons af te vragen of aan deze figuur wel voldoende recht is wedervaren. Ik heb hierbij niet zoozeer de concertpraktijk op het oog, als wel het algemeene inzicht in Franck's persoonlijkheid en in de beteekenis van zijn werk. Er is over César Franck, zoowel in ons land als daarbuiten, bedenkelijk weinig geschreven. Wat zijn biografie betreft zijn wij nog altijd aangewezen op het werkje van zijn leerling Vincent d'Indy, dat met veneratie is geschreven, doch dat op den duur toch twee gebreken is gaan toonen. In de eerste plaats was de tijd, waarin d'Indy deze voornamelijk op persoonlijke herinneringen en gevoelens gegronde levensbeschrijving te boek stelde, nog niet rijp voor een definitieve en volledig afgeronde biografische studie (het objectieve element ontbreekt in dit boekje bijvoorbeeld ten eenen male), doch bovendien blijken de stijl-critische uiteenzettingen van d'Indy, nu het

werk van César Franck zooveel te langer gelegenheid gehad heeft om tot het muzikaal ervaringsleven door te dringen, in menig opzicht niet meer te voldoen. Het zou te ver voeren, deze zienswijze volledig te verklaren, doch een enkel voorbeeld moge mijn meening verduidelijken. Vincent d'Indy plaatst het oratorium *Les Béatitudes* met nadruk in het centrum van Franck's oeuvre; hij acht dit werk zijn meesterwerk en noemt het „l'œuvre de toujours”. Nu is *Les Béatitudes* ongetwijfeld het levenswerk van den componist, doch dit behoeft nog niet in te sluiten, dat het tevens zijn meesterwerk geworden is! Wij kunnen ons op het oogenblik zelfs moeilijk aan den indruk onttrekken, dat dit werk gestadig aan het verbleeken is. De tegenstelling, waarop de inhoud van dit (door Madame Colomb uitermate stuntelig gedichte) oratorium gebouwd is: eenerzijds het aardsche, anderzijds het hemelsche, is in het muzikaal gehalte van deze compositie gebrekkig weerspiegeld, omdat Franck in de teekening van de „aardsche” scènes voortdurend heeft gefaald. Hij beoefende hier een pompeuzen opera-stijl à la Meyerbeer, welke met zijn aard niet overeenkwam en al ligt voor deze mislukking de verklaring voor de hand, dat Franck in het kwade niet gelooven kon en het daarom ook niet in klank kon schilderen, — hiermee is het werk op den duur toch niet gered. Te meer, omdat men in de meditatieve gedeelten en in de hemelsche koren, hoe nobel deze ook zijn gedacht, de intensiviteit, welke zoo overtuigend spreekt uit Franck's orgelwerken en